

Дзвоник

№91

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 7 рік видання, жовтень, 2014 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 91, 2014 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк
Редактор: Тереза Шендрою
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * гумор

Дзвоник завжди радо прислуха-

ється до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Іван НЕГРЮК

БАЛАДА ПРО ДИТИНСТВО

*Чиє то дитинство
визирає у вікні
повернення ранку,
тре оченята
жмутками білих підсніжників
і засинає,
щоб пробудитися змужнілим,
із тугою вбуритись
у небесну завісу
на коні мрій.
Пролунає у сні парубка
бронзова сурма мужності,
блискуча, немов заклику
високий звук.*

*Чиє то дитинство зводить
барвінкові мости
через річечку доли,
і в ранніх снах барвінок
цвіте синьоокими квітами,
а мости
блакитними пучечками надій...*

*Там вовкулака
поглинає повільно
світлий промінь дитинства.
Ткане павутинням,
воно залишається
у потрісканій душі,
яка блукає інколи,
підсобляючи собі ціпком.*

*Дитинство
залишається прикрашати
сріблястою ниткою спогади,
мов нареченої коси.*

Ірина МОЙСЕЙ

Куди поділось літо?

Куди поділось літо,
Куди воно пропало?
Ще вчора наче було
І враз його не стало.
Ще вчора із бджілками
Бриніло над квітками,
А нині кудись зникло,
Не попрощавшись з нами.
А, може, заховалось
У вулики, впотемку
Заморене заснуло
І там проспить всю зиму?

Куди ж поділось літо?
Бо ще зовсім недавно
Із жайвором над полем
Співало так преславно.
Ще вчора колосилось
Достиглими житами,
Збирало квіти в лузі,
Плело віночки з нами
І за селом у річці
Водою хлюпотало,
А, може, тою річкою
Воно кудись поплило?

Іще зовсім недавно
Так сонце припікало,
Засмагою нас літо
Завзято покривало.
Ще вчора блискотіло
Росою у травичці.
А тут траву скошили
І склали у копиці.
Тож, може, наше літо

В копиці ті пірнуло
Та у духмянім сні
Солодким сном заснуло?

Недавно прилітало
Із літньою грозою,
А нині небо плаче
Дрібненькою сльозою.
З лелеками у гніздах
Ще вчора клекотало,
А тут враз ані літа,
Ані лелек нестало.
Тож, може, воно з ними
У вирій полетіло?
Побачить край заморський
І літо захотіло.

Досхочу помандрує
Далекими краями,
І знов-таки прибуде
Разом із журавлями.
Як відпочине літо
З далекої дороги
І у весни сестриці
Ще погостює трохи,
Тоді в нас знову будуть,
Квітки, роса в травичці,
І річка, і засмага,
І літня громовиця.

Хоч літо відлетіло,
Не треба сумувати,
Ми будем наше літо
Із вирію чекати.

Кріна ДЕКУСЯРЕ

ВЕРЕДЛИВИЙ КОМАР

Жив-був колись на світі дивний принц, якого звали Комар. Мав дуже примхливу вдачу – ніщо йому не подобалося.

– Народилася у нас дуже гарна дитина, – зараділи батьки, коли немовля появилось на світ.

– А може, я народився нерозумним, – засумнівався він, як трішки підріс.

– Проти цього є ліки, – пробували заспокоїти його хрещені батьки.

– А якщо від тих ліків я стану ще дурнішим? – завередував він.

Він усіх запідозрював у змові і зраді і люто карав, мовляв, якщо вони ще не провинилися, то напевно согрішать завтра або через рік. Тому їх треба покарати відтепер.

Зрештою, розігнав таким чином усіх, навіть найближчі друзі покинули його.

А ті, хто не знав його примхливої вдачі, приносили дорогі подарунки.

– Ось гарний подарунок для Вашої Величності. Напевно сподобається вам!

– Та якщо воно скоро зіпсується? Хіба не ви будете винуваті в цьому? – ремствував.

– До царства прибудуть високі гості, хіба ви не раді, принце?

– А може, вони бажають нам лиха? – нікому не довіряв.

– У палаці буде прекрасна забава...

– А ви певні, що музиканти будуть мені до вподоби? – вселяв непевність.

– У вас закохана прекрасна принцеса, Ваша Величність, – казали йому придворні.

– Чи не прикидається вона? Може, вона й некрасива...?

Не минуло й дня без якоїсь примхи.

Зрештою, до Доброї Феї надійшло стільки скарг, що вона дуже обурилася:

– Не може бути на Землі такого поганого принца!

– Він не поганий, він вродливий і кмітливий, – заперечили придворні.

– Але він погано поводить себе з ближніми і від цього втратить свою вроду, стане огидним і його відженуть геть!

– Змилуйся, Добра Феє, не карай його!

– Він заслужив кари. Хай стане найдрібнішою злющою комахою – комарем! Хай буде меншим від мухи, хай бринить погрозово на леті, аби всі чули це бриніння і могли стерегтися.

Але діти, котрих комарі найдужче жаліли, виявилися наймилосерднішими:

– Милості просимо, Добра Феє! Зроби так, як це стається у казках, щоби бідний Комар був знову гарним.

Діти так гаряче просили Добру Фею, що вона взяла ворожбитську книгу і почала шукати в ній чарівне примовляння.

– Знайшла. Якщо Комар оминатиме дітей і не жалитиме їх, якщо житиме

на болотах і не залітатиме до парків і до хат, одного осіннього дня він приготується зимувати, а навесні знову стане Комарем-принцом у своєму царстві.

Одні з його правнуків та внуків запам'ятали повчання Доброї Феї і живуть собі на болотах та озерах, і тільки зрідка когось жалять. Проте інші забули її попередження і ще залітають до наших домів. Та, можливо, що і вони колись нарозумляться.

З румунської переклав М.М.

Людмила МИХАЛЕЙКО

Старенька парасолька від дощу
Стоїть у темному кутку.
Така самотня та сумна,
Ледь не розплачеться вона.
Що то за смуток, звідки взявся?
Цей день таким погожим вдався.
Вона й сама того не знає,
Чому лиш охкає й зітхає...
Згадавсь їй дощик весняний.
Всякчас веселий, гомінкий,
Раптовий та рясний буває,
Небо веселкою квітчає.
Понад усе любить дощ літній,

Бо завжди такий привітний.
Ще й теплий, запашний приходить,
Грім і блискавку він водить.
От дощ осінній – особливий.
Він спокійний, не грайливий,
Неспішний, плакучий, зтяжний,
А зовуть його ще – грибний –
Узимку так повсякчас стається,
Що снігом дощик назветься.
Адже бурульки та сніжинки –
Це дощові змерзлі краплинки.
Хоч із вітром давні друзі,
Чекає зустріч з ним в напрузі.
Він жартівник, пустує часто,
Збиткує, поривається украсти.
Парасольки всі гарненькі,
В діточок завше маленькі.
Під дощем поміж собою схожі:
"Як дві краплі води похожі".
А ще кожна парасолька знає
Мелодію дощу й пісні, що їм співає.
Лишень почне дощ накрапати,
То кличе всіх іти гуляти.
Старенька парасолька від дощу
Стоїть та прислухається в кутку,
Бо мандрувати під дощем
Хоч коли вона збирається!

Оля алфавіт вивчає,
Літери давно всі знає.
Захотілось їй узнати,
Як ім'я своє писати:

«Отож, „О“є неспроста
Завжди кругла отака
Звідусіль, як не дивись,
А штовхни – то хоч котись!

Хочеш букву „Л“ писати?
Треба навик добрий мати:

Напівхвилька й паличка,
Геть не буква – лялечка!

Якщо „О“ та „Л“ з'єднати,
До верхечка дописати.
Чудасія вже оця
І не „о“, не „л“, а – „Я“!»

Добре знають усі діти
Я – остання в алфавіті.
Інше Оля міркувала,
Коли букву „я“ писала:

«Якщо гарно придивитись,
„Оля“ може скоротитись...
Бо це слово й моє ім'я,
Хоч пиши лиш тільки – „Я“!»

Оля = Я

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ПРИГОДИ ЛІСОВИХ ДРУЗІВ

Африка, йде Африка!..

Ось так стояли наші друзі серед поляни і чекали хто на кого: Лис, Лисиця та Сойка на страшну Африку, решта звірів на Оленя Семена Рогатого, а Ярема Борсук на війну...

Та враз з лісу появилось страшне чудовисько і почало наблизатись до звірячої громади. Спочатку всі подумали, що то великий куц наблизиться до них. Бо то і насправді був куц.

– Дивіться, що то лізе? – запитав Вовк Карпо Швидкий.

– Та то якийсь куц, – відповів Кабан Данило Ікластий.

– Хто коли бачив ходячий куц? – запитав переляканий Їжак Панас Голка.

– М-м-ма-м-м-мусю! – скрикнув Заєць Сидір.

– Африка, Африка, йде Африка! – загула перелякана громада.

– Ставай до бою! – радісно крикнув Ярема Борсук.

Остовпіла громада, з переляку стояла не рухаючись. Як це побачив Лис Микита Хитрий то гукнув щосили:

– Рятуйсь хто може!

Тільки того й треба було. Звірі схопились і почали давати ногам волю, та сильний грізний голос Ведмедя Бурмило Заспаного зупинив їх:

– Ану всім стояти!

– Стояти всім! – повторив за царем Ярема Борсук і витяг козацьку шаблюку, яку завжди носив при боці.

– Рятуйсь хто може! – спробував знову Микита.

– Всім стояти! – наказав вельможа Бурмило – Хто рухнеться з місця, попаде під воєнний суд!

– Всіх під суд! – розмахнувся шаблюкою вояка Ярема.

Звірі стояли на місці, бо хоча до них наближалася страшна Африка, але, мабуть, вона не стрибить їх, а попасти під воєнний суд то вже неминуха смерть.

– Ви що – хоробрі звірі чи якісь боягузи?! – крикнув Бурмило, – Ось, дивіться на Малят, їм не страшна Африка.

А малята собі продовжували співати, танцюючи:

Хі, хі, хі – ха, ха, ха...

Афлика нам не стлашна!

Хі, хі, хі – ха, ха, ха...

Афлика нам не стлашна!

– Щоб врятувати громаду, я, царський радник Лис Микита Хитрий, їду назутріч страшній Африці і домовлюсь з нею, щоб не стрибала нас! – почав хитрувати Микита, дивлячись то на Лисицю, то на Сойку. Збентежена Лисиця тільки хвостом помахувала, а Сойці байдуже, дивиться у бік Ворони та Сороки, мов хоче сказати: «Ви мене брехою робили. Ось вам Африка!»

– Не смій рухнутись з місця, Микито! – крикнув на нього вельможа Бурмило.

– Та я ж царський радник, готовий померти за громаду! – знову спробував хитрувати Микита.

– Відсьогодні ти не є царським радником, а померти помреш через свій «хитрий» розум!

Лис похилив голову, запхав хвоста між ноги і почав думати, як врятувати собі шкуру. В цей час Африка наближалась до народу, і з кожним її кроком вона здавалась їм не такою страшною.

– Якийсь то куц, ну і борися Ярема з куцями, – опустил шаблюку Ярема Борсук.

– Куц куцем, – махнув лапою Вовк Карпо Швидкий.

– Ал-л-ле він х-х-ходить! – тремтів з переляку Заєць Сидір.

– Ось, дивіться, в кого вдався Вітька, у хорброго татка! – розсміялась Білка Галька.

– А вчора він великою тасмницею нам попід ніс вимахував і не хотів її розкривати, – підтримав її Панас Голка.

– Низький вам уклін, шановна громадо! – низько вклонилась громаді страшна Африка.

– Вітаємо вас, шановна Африко! – відповів вельможа Бурмило.

– Вітаємо! – загула громада.

– Та мені звідкись знайомий цей голос, – сказав Кабан Данило.

– Та це ж голос Семена Рогатого! – крикнув Їжак Панас.

– Це ж Семен Рогатий! – повторив за ним Вовк Карпо Швидкий.

– Семен Рогатий, – загула радісно громада.

– Семен, Семен, це ж Семен, – підстрибував радісно Заєць Сидір.

– Це ж мій вуйко! – махнуло хвостиком козенятко Тимофійко.

– Шлях би тебе трафив, Семене, а я тут-тут мав зарубати тебе шаблею! – посміхнувся Ярема Борсук.

Марія ЧУБІКА

ОСІННЄ сонце пестить врожай багаті

Щедре сонце ще огортає своїм теплом всю навколишність. Благородна Осінь махнула своєю чарівною паличкою, немов хотіла доказати, що вона є хазяйкою цієї золоті і багаті пори.

– Чому золоті? – запитає дехто із вас, любі діточки, а я радо відповім:

– Тому, що подивившись навкруг нас, ми побачимо в садах багряні листочки на велетнях-горіхах та яблунях. На березі Тиси та грунях побачимо кущі, одягнуті в такі самі плаття, між якими червонощого усміхаються ягоди калини, шипшини та брусниці. На них задивилися і моргають такого самого кольору листочки свиду, а вузькі жовті листки верби – прикрашають краєвид.

У затінених місцях ще можна побачити кущі ожини та чорниць із темно-голубими ягодами.

А якщо ви поведете поглядом по грунях, які оточують село, то ваш погляд зачарують високі дерева, які, мов діви у багряно-золотавих платтях, чекають своїх женихів. Де-не-де між ними зеленіють ялиці та смереки, надаючи пейзажу немовірної осінньої краси.

Осінь – найбагатша пора року. В цю пору роботящі селяни збирають урожай довгої та нелегкої своєї праці. Весело скриплять вози, вщерть наповнені мішками кукурудзи і картоплі, буряків, гарбузів вози. Про картоплю кажуть, що ще такого врожаю не було у нашому селі.

Стручки квасолі, вже сухі, відпочивають на горищах. Щедра золота чаклунка ошчасливлює роботящих своїми дарами.

В садах гілки дерев вкриті рясними плодами: яблуками, грушами, айвами,

звисають аж до землі. І новина: цього року в нашому селі вродили і сливи, а в моїм городці вродила малина гарні великі червоні ягоди (вже вдруге цього року).

Теплий рясний дощ та вітер обтрусили горішки, які вже відпочивають на горищах і з яких незабаром добрі господині будуть пекти смачних кривляників.

У затінених місцях можна побачити ожини та чорниці прикрашеними своїми темно-голубими ягодами.

Городки прикрашені червонолицими помідорами, з яких добрі господині варять бульйон, томатну пасту та різні закуски.

З грядок моргають солодкий зелений та червоний перець, кабачки, білокачанна та цвітна капуста, баклажани і ще останні огірочки.

Всі ці овочі через якийсь час переповнять комори працьовитих господинь. А ще там будуть відпочивати слоїки різних джемів та компотів.

Цибуля та часник, заплетені у віночки, вже висять у стодолах.

Після останнього дощу появились опеньки, яких багато на наших полях, і господиням знову буде роботи.

Такої прекрасної та багаті красуні Осені в нас давненько не було, тому від усіх наших жителів подяка Всевишньому Господу за його ласку, щедрість та велику любов до нас, бо Він подарував нам Землю, а Землі Воду, яка така необхідна людям, тваринам та рослинам! Сонце із його світлом і теплом, Місяць і Зорі, подарував Хмарки, які пливуть небом та своєю тінню охолоджують Землю та несуть нам Дощу.

Подарував нам День і Ніч, життя та здоров'я людям, щоб могли працювати та Його прославляти!

Сторінка народознавства

Покрова – світле свято нашого народу

Свято Покрови Пресвятої Богородиці святкується в Україні не лише як народне релігійне свято, а як і свято національне, бо матір Богородиця є також символом і покровителькою нашої держави.

Покрова – це свято православної церкви, встановлене на честь події, що сталося 910 року в Константинополі. У ніч на неділю в храмі зібралося багато людей. Всі вони щиро молилися, благаючи, щоб Небесна Заступниця врятувала їх від ворогів, які оточили місто. Серед них був і праведний чоловік на ім'я Андрій зі своїм учнем Єпіфанієм. Вони побачили, як Пресвята Богородиця Діва Марія в оточенні ангелів і пророків молилася на колінах. Потім Пресвята Діва зняла з голови біле покривало і з молитвою про спасіння людей розпростерла його над головами віруючих. Ця з'ява так вразила і надихнула людей, що вони, зібравши останні сили, вдарили по ворогах і перемогли їх, порятувавши місто від облоги! Звістка про цю чудесну з'яву Божої Матері, заступниці Богородиці, дуже швидко розлетілася по всьому світі. Відтоді християни на честь цієї події встановили свято – Покрова Пресвятої Богородиці, яке й відзначають 14 жовтня кожного року.

Пресвята Богородиця, як свідчать історики, була символом і покровителькою українських козаків. Вони носили настільний хрест з її зображенням, а коли вибирали місце для спорудження Січі, то спершу на найкрасивішому й найвідкритішому місці споруджували Покровську церкву, а вже опісля зводили всі інші будівлі.

Говорять, що Покрова – покровителька весілля. У селах це свято також вважалося переважно «дівочим» – адже Богородиця є

заступницею жіночої та дівочої долі. Вона милостива до тих дівчат, які шанують батька й матір, переймають неньчину науку до праці, охайності і підтримують власну духовну і фізичну чистоту. Вірячи у здатність Покрови сприяти шлюбу, дівчата рано-вранці бігли до церкви, щоб поставити свічку перед образом Богородиці. Молилися приговорюючи: «Свята мати, Покровенько, накрий мою головоньку, хоч ганчіркою, аби не зосталася дівкою».

У цей день придивлялися до погоди. Кажали: «на Покров до обіду осінь, а після обіду – зима». У цей день робили останній збір грибів. Їх сушили, маринували, варили, смажили й готували смачні страви.

Покров Богородиці простягається над усією землею. Над тобою, наді мною, над нашими родинами, над нашою Батьківщиною. Тож дякуймо їй за опіку в будні і в свята, в радості і в смутку, а особливо у дні празників, під час яких особливо почитаємо Пресвяту Богоматір.

Надія ГУМЕНЮК

ПОКРОВА

*Пречиста Свята Покрово –
Козаків покровителько!
І наших звичаїв хранителько!
Молюся тобі, Богородице мила,*

Щоб славою ти Україну покрила,
Як землю багрянцем дібров,
Щоб ворог її не зборов.
Даруй доброту і любов.
Візьми нас під свій Материнський Покров!

Дмитро БІЛОУС

ПОКРОВА

Що розказував нам батько,
Не забудь до скону,
Про Покрову, Матір Божу,
Про святу ікону.

Сарацини підступили
Під мури Царграда,
Хоч відважно бились греки –
Не дали їм ради.

І коли вже воювали
за рубіж останній,

на всеношній святий Андрій,
а з ним Єпіфаній

(його учень), раптом бачать
прямо перед ними
у повітрі Матір Божу
з багатьма святими.

І коли вже сил у греків
зовсім не ставало,
розпростерла Мати Божа
біле покривало,

омофор свій, над їх станом,
благаючи стиха
про спасіння того граду
від біди та лиха.

Підбадьорені святими
словами молитви,
вийшли греки з небезпеки,
не програли битви.

Й нам в родині Мати Божа
додавала сили.
Богоматері ікону
ми дуже любили.

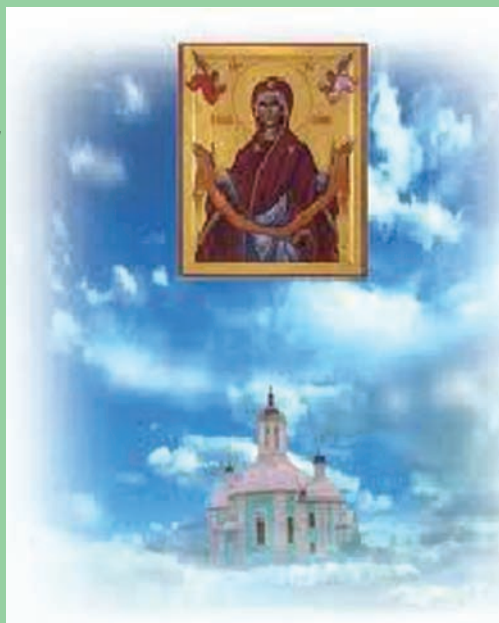
Ще й тепер прохаєм часто,
зустрівшись з горем:
покрій же нас, Божа Мати,
своїм омофором.

Серед нашого народу
Надія не згине,
Поки молишся за грішних,
Свята Берегине.

Олесь ЛУПІЙ

СВІТ У СЯЙВІ

Світ у сяйві, не впізнати
саду і городу.
То Покрова - світле свято
Нашого народу.

То Покрова землю вкрила
щедрими плодами,
розпростерла ніжні крила,
стала понад нами.

То Покрова – захисниця
людей православних.
То – Богиня-помічниця
запорожців славних.

Грає осінь кольорова,
Пахнуть груші, сливи,
Усміхається Покрова
до дітей щасливих.

Вільгельм ГАУФ

МАЛЕНЬКИЙ МУК

(Продовження з минулого номера)

Наївшись, Мук хотів сховати під свій капелюх вуха, але ловнуч їх і помітив, що вони знову стали такими, як і були, звичайними людськими вухами. Він зрозумів, що від смокв першої смоковниці вирости осячі вуха, а від другої – стали людськими.

Це подало йому цікаву думку. Він нарвав з кожного дерева стільки смокв, скільки міг забрати, і помандрував у найближче місто, щоб купити там прив'язну бороду й інше убрання. Карлик вирішив знову вернутися в ту країну, з якої його недавно вигнали.

Прийшов і сів під брамою королівської палати з кошиком, наповненим смоквами. Він знав, що король дуже любив смокви і, справді, не пройшло декілька хвилин, як прийшов дозорець над кухнями і купив смокви.

Король за обідом був дуже веселий і весь час хвалив дозорця за те, що той завжди умів подати на стіл смачні страви. Дозорець щасливо усміхався, знаючи, що на закуску він подасть ще смачніше.

– Почекайте, почекайте, ще не те буде! – підлащувався дозорець, низько вклоняючись. Аж ось на столі і смокви.

– Які розкішні, які розкішні! – радо закричав король. – Хвалю тебе, хвалю тебе, любий дозорце, і не забарюсь тебе нагородити! – І негайно король почав власноручно роздавати смокви: принцям і принцесам по дві, а паням придворним по одній.

Всі останні він поставив перед собою і став їсти, як ніколи.

– Ох, лишенько, що це з вами? – крикнула враз принцеса.

Всі глянули на короля і застигли. Над його головою стирчали величезні вуха і такий довгий ніс, що сягав аж до підборіддя. А проте зо всіма присутніми те ж саме сталося. Всі злякано дивились один на одного і не знали, що робити.

Король зараз же звелів поскликати усіх місцевих лікарів, і через кілька хвилин їх було, як мух. Вони прописували то одні, то другі ліки, але вухам від цього було не легше: вони оставалися такими ж довгими, як і були. Мук все це передбачав і давно вже придбав таке убрання, яке звичайно носять вчені, купив він і довгу бороду і, знаючи, що його не пізнають, пішов у палату короля. Він прикинувся лікарем з якоїсь далекої, чужої сторони і запропонував вилічити усіх від страшної хвороби. Звичайно, не забув він узяти з собою і мішка зі смоквами. Спочатку Муку король не повірив, але Мук дав попробувати одну смокву комусь із принців і тієї ж хвилини вуха стали людськими. Всі почали просити карлика допомогти в їхньому горі, а сам король взяв його за руку і, одвівши в свою скарбницю, сказав:

– Тут лежать всі мої скарби, що хочеш бери собі, але дай мені маленькі вуха.

Мук довго не думав і зразу взяв свої черевики і паличку. Обувшись, він зірвав з

себе бороду, і здивований король угледів перед собою свого скорохода.

– Пізнасте мене, ваша величність? Я прийшов вам віддячити за ваші кривди, і ось вам дяка: ці довгі вуха завжди стирчатимуть на вашій голові.

Не встиг король і півслова сказати, як Мук перекрутився на закаблуці та тільки його й бачили.

З того часу Мук живе спокійно і без турбот, хоча в самотині, бо не має охоти бачити людей. Згодом він набрався досвіду і зробився таким розумним, що ніхто уже з його не сміявся. Навпаки: всі його

шанували і поважали, і коли він ішов по вулиці, навіть хлопчики-розбишаки переставали кричати і бігати, і розступалися, щоб дати йому дорогу.

Переклад Олександра ОЛЕСЯ

(Кінець)

Марія ДЯЧЕНКО

Абетка доброти

В (веселка, волошки, вітер)

Ось волошки – ніжні квіти
Веселяться в танці вітру.
Вітер силу хоч і має, –
Квіточок не ображає.
А веселка в синім небі
Посміхається до тебе.
І вітає дивоцвітом –
В кольорах весни і літа!

Г (Галинка, горобчик, горошинка)

Ось горобчик – спритний хлопчик
На траву із гілки скочив.
Він побачив горошинки,
Що залишила Галинка.
І горох пташкам лузала,
І горішків назбирала
Гарна дівчинка Галинка.
Доброти є в ній перлінка.

Корнелій ІРОД

ЖОВТЕНЬ

Як це всім відомо, жовтень – середина осені. Ліси, сади, луки та діброви зодягаються в жовтогарячий колір, декотрі дерева починають лисіти, дні чимраз коротші, зате ночі – довші й холодніші. Ранками під кінець цього місяця левади й видолинки все частіше вистелені легкою, ще тонкою сизою памороззю. Отож осінь впевнено увійшла у свої права.

Щодо української назви середнього брата осінніх місяців, вона не потребує будь-яких пояснень, бо у **жовтні** доквіт майже все **жовтіє**, чи не так? І листя садів, дібров та лісів, і трави та комиші, і літні квіти в'януть, а їхнє листя теж жовтіє.

У сучасному календарі жовтень посідає, як відомо, десяту позицію. Але латинська назва **октобер**, якою користуються багато народів світу, фіксує його лише восьмим, бо (як ми раніше зауважували, говорячи про інші місяці) в давнину новоріччя починалося березнем, а жовтень був тоді дійсно восьмим місяцем року.

Також цікаво знати, що назва **жовтень** була відомою ще за Київської Русі, як стведжують спеціалісти.

Поруч із **жовтнем** українці вживали й слово **паздерник**. Воно походить від спільнослов'янського **паздер**, тобто **костриця**. Якраз у цю пору ще з давніх-давен починалася переробка льону та конопель – їх звичайно м'яли на терницях, щоб очистити волокно від костриці. До речі, білоруси офіційно називають жовтень **кастрічніком**, тобто місяцем костриці.

Оскільки у жовтні закінчувалися – хоч ще не повністю – більшість сільськогосподарських робіт, разом із другим місяцем осені наставала пора весіль та вечорниць. Але у жовтні вечорниці ще не були постійними зібраннями, а стануть лише у листопаді, коли вже остаточно завершуються всі польові роботи.

Поки що місяць середини осені надокучає майже щоденними капризами. Тому про нього й кажуть: «У жовтні на день сім погод: сіє, віє, крутить, мутить, реве, зверху плє, а знизу мете.»

А народний прогностик жовтня українці здебільшого пов'язують із святами цього періоду. Наведені нижче приклади – результат спостережень народу на протязі століть, а тому послідовність свят подаємо за календарем старого стилю.

Ярина (1 жовтня). Цей день ще називали «журавлиним літом». Якщо на Ярини відлетять журавлі, то через два тижні чекай морозів, а як затримуються – зима не буде ранньою.

Трохима (2). У цей день хлопці й дівчата обирали одне одного.

З 2 по 10 жовтня пасічники переносили вулики в захисні місця. При цьому спостерігали: якщо бджоли старанно позаліплювали вічка воском чи прополісом – зима буде суворою, а коли злегка, то теплою.

Дениса (3). Північний вітер – на холод, південний – на тепло, західний – на мокру погоду, а східний – зимно, але сонячно.

Фотія (5). Якщо листя з берези ще не опало, то сніг ляже пізно; коли ж дерева звільнилися, то наприкінці січня буде тривала відлига.

Єфросинії (8). Цей день у народі ще називають «капустником», бо, за повір'ям, пошаткована капуста мала довго й добре зберігатися.

Не треба в капусту й олії, як пошаткуєш на Фросинії.

Коли на Єфросинії тепла погода, то тепло ще триватиме три тижні.

Івана Богослова (9). Завершували всі польові роботи.

Хто не посіяв до Богослова – не варт доброго слова.

На Богослова дощ зі снігом – у січні тричі йтиме дощ; сонячно й тепло – червень

буде дощовий і холодний.

Покрова (14). З Покрови починалися вечорниці, котрі тривали до Великодня, і весілля, які тривали до початку Різдвяного посту.

Напередодні Покрови дівчата, що збиралися заміж, виголошували цікаву молитву:

**Святая Покрівонько,
Покрий мені голівоньку
Оце осінню.
Хоч і драною хустиною,
Аби з хорошою дитиною,
Щоб із сторони,
Щоб свекорко, як батенько,
До мене були,
Мене прийняли...**

Покрова накриває траву листям, землю снігом, воду льодом, а дівчат – шлюбним вінцем.

У Карпатах на Покрову поверталися з полонин пастуші отари.

Яка погода на Покрову, такою буде й зима.

Сергія Послушного (20). З цього дня вже чекали зими.

Якщо земля вкриється сніжком, то через місяць буде справжня зима.

Якова (22). Іноді вже пахне зимою. Можна сподіватися й на сніжну крупу.

Після Якова тепла ніякого.

Євфимії (28). Цей день ще називають «болотихою».

Розкисли дороги – застрягли в Євфимки ноги.

Як зачнеться на Євфимку моква, то аж до морозів триває.

Луки (31). Крім осіннього, є і весняний (5 травня). З цієї нагоди жартують: «До весняного Луки ані хліба, ані муки, а прийшов осінній Лука – з'явилися і хліб, і мука.»

Це щодо жовтневих свят. А існують і чимало інших народних спостережень у зв'язку з прогностиком другого місяця осені:

Вересень пахне яблуками, а жовтень – капустою.

Жовтень ходить по краю та й виганяє птахів із раю.

У жовтні виореш мілко, весною посієш рідко, то вродить дідько.

Не встигнеш у жовтні роздивитися, як сонце зійшло, а воно уже на заході.

Жовтень як не з дощем, то зі снігом.

Жовтень хоч і холодний, але листопад і його переохолодить.

Весною дощ парить, а восени мочить.

Сади дерево замолodu – на старість буде як знахідка.

Якщо до середини жовтня не осипалося з беріз листя – сніг ляже пізно.

Листя кладеться на землю долілиць – на врожай.

Якщо перший сніг випав вдень, він швидко розтане, вночі – лежатиме довше.

Скільки не випало б снігу, але якщо на вишнях залишилося листя, то неодмінно наступить відлига.

Перед сильним вітром горобці метушаться, перелітаючи зграйками з місця на місце.

Сова кричить до холоду.

Грак відлетів – чекай снігу.

Дикі гуси на відльоті – кінець бабиному літу.

Ворони вместилися на нижніх гілках дерев – буде вітер і негода.

Голуб, відпочиваючи, ховає одну ніжку в пір'я – чекай різкого похолодання.

Лушпиння на цибулі тонке – зима буде теплою, а грубе – холодною.

Якщо восени сіренький ранок, то жди ясно-го дня.

Якщо вранці туман піднімається, утворюючи хмари – перед дощем, а як припадає до землі – на сонячний день.

Червоний місяць – на вітер, блідий – на дощ.

Якщо на Закарпатті з'являється пізньо-цвіт у жовтні, буде рання зима, а якщо у листопаді, зима буде пізньою.

Якщо високими поросли бур'яни, то зима буде сніжною, з частими завірюхами.

Чорна бузина і калина достигли раніше – чекай холодної і лютої зими.

Спориш довго не змінює восени свого кольору – на щедрий врожай зернових наступного року.

Білка мостить гніздо високо – на теплу зиму, низько – на люту.

Грім у жовтні – на мало-сніжну, м'яку й коротку зиму.

Якщо польові мурашки підняли високі купини, то осінь і весна будуть дощовими.

Коли подушки гнізд у рудих лісових мурах товсті і міцно складені – зима буде морозяною.

Якщо польові миші переселяються восени до людських жител – на сувору зиму, а весною – на мокре літо.

Зайці рано набрали жиру – на холодну й сніжну зиму.

Якщо кроти роблять входи до нори з півночі – до теплої зими, з півдня – холодної, зі сходу – сухої, а із західної – мокрої.

Пізній гриб – пізній сніг.

Білий вогонь у печі – на відлигу, червоний – на мороз.

А осінь ще потриває, бо за жовтнем буде ще й листопад, про якого кажуть, що він «жовтню син, а зимі рідний брат».

І граємося, і вчилися!

КОЗА Й КОЗЕНЯТА

(До теми виховання послухняності та зауважливості)

1. Прочитайте (послухайте) казочку «Коза й козенята»:

«Була собі коза. У неї було семеро козенят. Зробила вона собі хатку в лісі. Кожного дня коза ходила в ліс, щоб принести козенятам поживу. Вийде вона з хати, а козенятам наказує замкнути двері й нікого не пускати в хату.

Коли приходять коза додому, стукає ногою в двері та й співає тоненьким голосом:

– Ой ви, мої козенята!
Відімкніть двері!
Це ваша мама прийшла,
Молока вам принесла!

Козенята пізнають голос мами та й відмикають двері. Мама їх нагодує і знову йде в ліс. А козенята слухаються мами, замкнуть двері та й знову чекають її.

Голодний вовк побачив, як стукає коза у двері і почув, як вона співає. Навчився і він співати, прибіг до дверей, постукав ногою у двері і заспівав грубим голосом:

– Ой ви, діти, козенята!
Відчиніть мені двері!
Це ваша мама прийшла,
Їсти вам принесла!

Козенята зауважили, що то не мамин голос і відповіли:

– Чуємо, чуємо! Це не голос мами. У нашої мами тонкий голос. Вона співає не так, як ти! – І не відчинили дверей вовкові.

Прийшла коза з лісу, стукає ногою в двері та й співає:

– Ой ви, мої козенята!
Відімкніть двері!

Це ваша мама прийшла,
Молока вам принесла!

Козенята пізнали голос мами й відчинили їй двері. Потім розповіли мамі, як до хати приходив вовк, як стукав у двері і співав. Але вони по голосі пізнали вовка, послушались наказу мами і не відчинили двері.

Коза нагодувала своїх діток-козеняток і знову наказала їм:

– Я іду в ліс, а ви нікому не відчиняйте дверей, бо може знову прийти голодний вовк і буде стукати у двері і співати.

2. Запам'ятайте слова та вирази і їх значення:
– послухняність, послушенство – слухняне виконання чийх-небудь наказів;

– послушний, послушник – той, хто слухається кого-небудь;

– зауважувати, закрічувати – помічати, звертати увагу на когось, на щось;

– зауважливий, кмітливий, бистрий на розум – той, хто зауважує, помічає, покмічує.

3. Розглядаючи малюнки, переповіжте казочку «Коза й козенята».

4. Чого навчала і наказувала коза своїм дітям-козенятам, коли ішла в ліс?

5. Чи козенята були послушними і слухалися мами?

6. По чому зауважили козенята, що біля дверей голодний вовк, а не їхня мама?

7. Чого доброго можна навчитись з цієї казочки?

8. Відома вам казка румунського письменника Ion Creangă «Capra cu trei iezi»?

9. Чим відрізняється українська казка «Коза й козенята» від румунської казки Іона Крянге «Capra cu trei iezi»?

10. Зробіть маски кози, козенят та вовка і зіграйте казку «Коза й козенята».

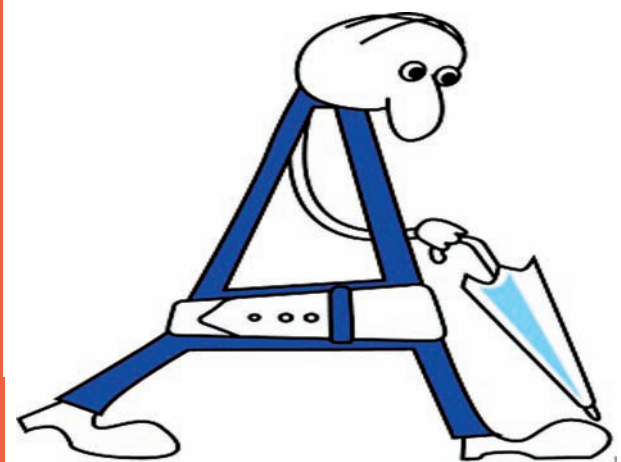
Подав Іван РЕБОШАПКА

З А Ф А Д К Ж

З нам подружить кожен з вас,
Як піде у перший клас.
Бо хоч завжди він мовчить,
Та читати вас навчить!

(буквар)

Коли хочеш ти читати,
То мене повинен знати.
А коли мене не знаєш,
То нічого не вгадаєш.

(Буква)

Ось до класу всіх скликає
Голосистий цей дзвінок,
І ми радо поспішаєм
Не в садок, а на ...

(Урок)

Я негарно написала,
А вона усе злизала.
Олівців моїх сусідка,
Ця вертлява-буквоїдка.

((буква))

Юофарбувала осінь листя

Слова Марії ЧУБІКИ

Музика Івана ЛІБЕРА

Помірно

1. По- фар-бу- ва- ла о-сінь лис- тя, Ве-

2. Ли- ше бар-ві- нок не зі- в'яв І

6 3. І ві- тер хо-лод- ні-ший, день ко-рот-ший, Ту-

сел-ко-ю цві- туть лі- си, По- ля і ни- ви

вкри-ті зе- лен- ню сме - ре- ки. Вів- чар же-не о-

11 ма-ном вкри-ла-ся рі- ка, Бі- жить-щу-мить і

о пус ті- ли, І по- ле- ті- ли вдаль пташ-

та-ру з по-ло ни-ни. Десь в не-бі скрик-ну- ли ле- ле-

16 всім зві- ща- є: За о- сін- ню прий- де зи-

Приспів:

ки. Ля-ля, ля-ля, ля- ля- ля. Ля-ля, ля-ля,

ки. Ля-ля, ля-ля, ля- ля- ля. Ля-ля, ля-ля,

21 ма. Ля-ля, ля-ля, ля- ля- ля. Ля-ля, ля-ля,

ля- ля- ля. І по- ле- ті- ли вдаль пташ- ки.

ля- ля- ля. Десь в не-бі скрик-ну- ли ле- ле-

ля- ля- ля. За о- сін- ню прий- де зи- ма.

На уроці

Вчитель розказує учням: – Місяць дуже великий. На ньому могли б розміститися мільйони людей.

Малий Петрик зітхнув.

– Чому це ти зітхаєш? – здивувався вчитель.

– А що робитимуть ті бідні люди, коли місяць стане серпиком?

Наша взяла!

- Миколо, що ти робив учора ввечері?
- Дивився футбол по телевізору.
- А хто грав?
- Іспанці з англійцями.
- І хто ж виграв?
- Наші!

Грамотна ручка

- Оксанко, дай мені своєю ручкою пописати!
- А хіба твоя зіпсувалася?
- Та ні, вона робить багато помилок...

Така халепа!

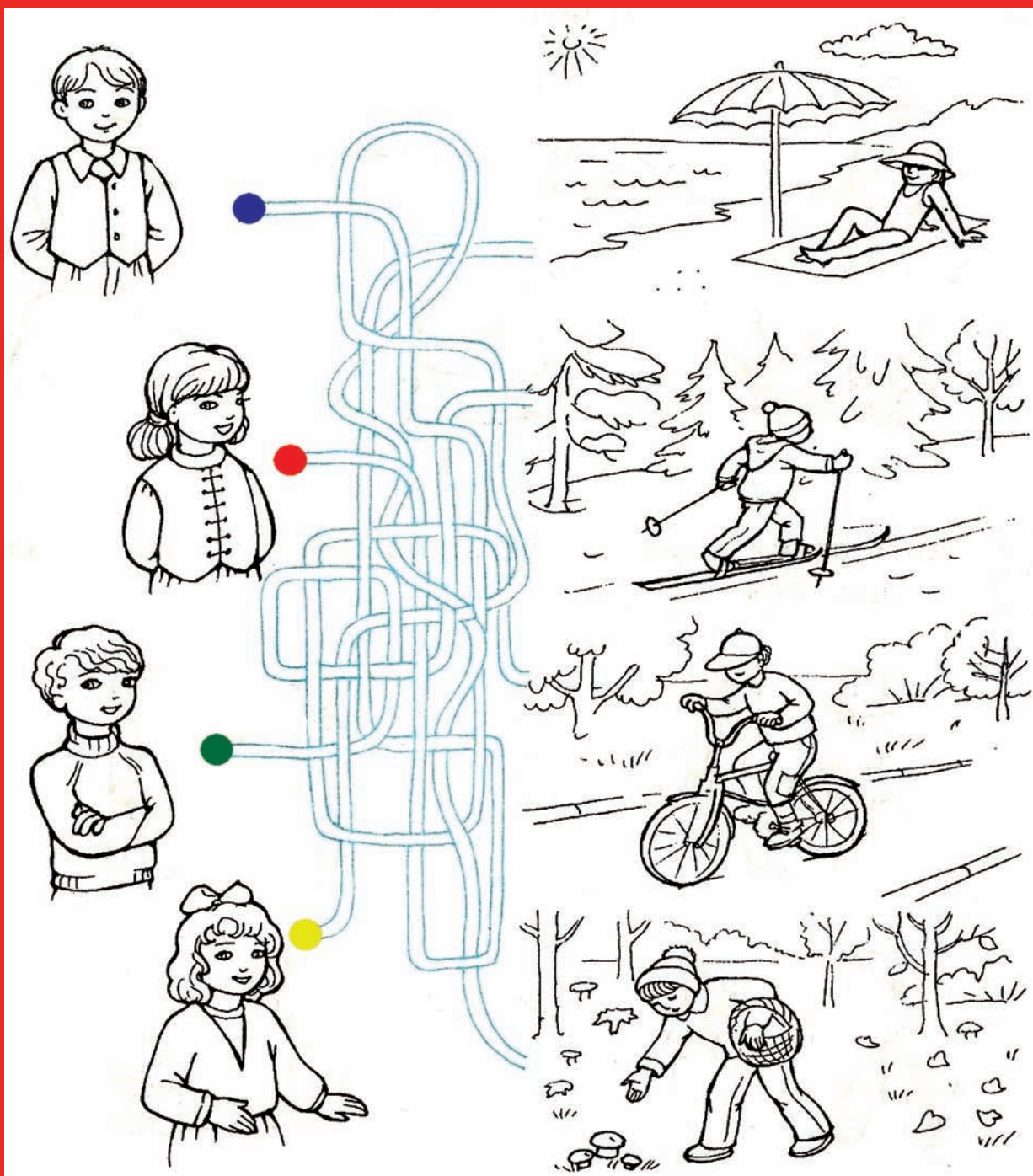
- Зустрівши школярика, сусід запитав :
- Іванку, ти перейшов у другий клас?
- Наші учні всі перейшли, а я та моя вчителька залишились на другий рік.

Велика азбука

- Я не хочу ходити до школи, – захникав Петрик.
- Чому? – спитав батько.
- Тому що мені скажуть: напиши «А».
- А чому ж ти не хочеш написати «А»?
- Бо тоді мені скажуть: напиши «Б».

Розмалюй сторінку

Розфарбуй доріжки різними кольорами, і ти дізнаєшся, як діти загартовують свій організм.

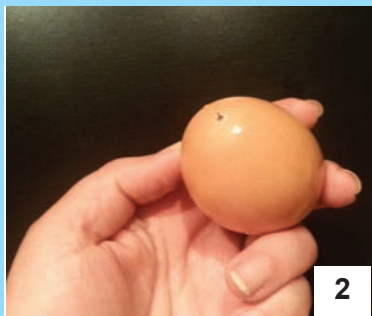
Подала Людмила МИХАЛЕЙКО

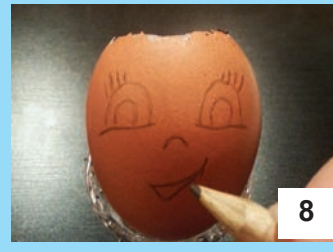
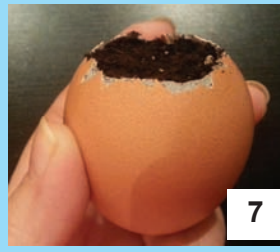
Зроби власними руками!

КУМЕДНІ ЯЙЦЯ

1. Для роботи нам потрібні: сирі яйця, земля, насіння, олівці і фломастери.

2. Яйця вимийте, витріть насухо і на гострішому верхку виколупайте маленьку дірку. 3. На протилежному верхку зробіть більшу дірку, через неї вилийте вміст яйця. Далі зі шкаралупкою яйця треба працювати дуже обережно, оскільки порожньою вона стає дуже крихкою. 4. Так само зробіть і з іншими яйцями, обережно сполосніть шкаралупки всередині.

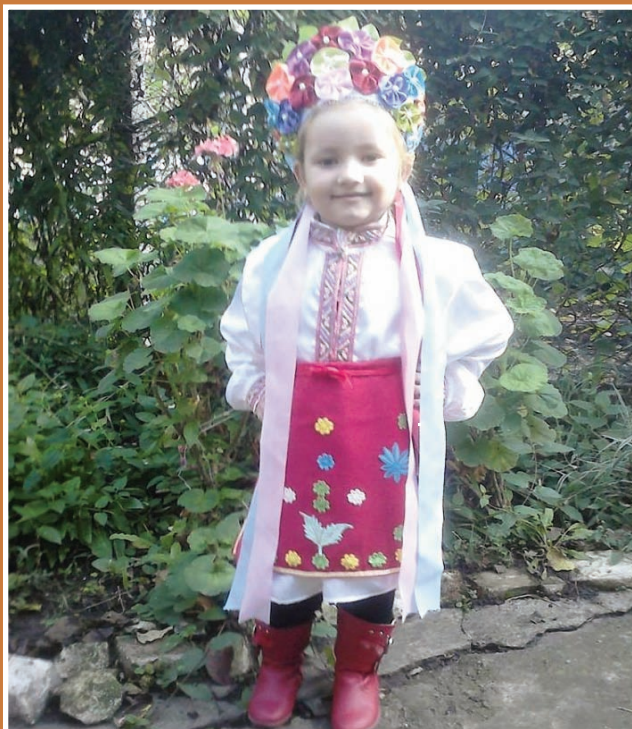

5. Насипте в шкаралупку приблизно на три чверті землі. 6. Покладіть насіння. 7. Доповніть до верху землею. 8. Намалюйте на яйці очі, носик, рот. Якщо ви не впевнені у своїй майстерності, малюйте олівцем, його легше стерти у разі невдачі, а потім готові контури підмалюйте фломастером. Тут можна пофантазувати, наприклад, вирізати з паперу і приклеїти очі і рот, а замість носика приклеїти бусинку або маленького гудзика та ін.

9. Зробіть те саме і з рештою яєць. Фантазуйте, зображайте різні почуття. І останнє: акуратно налейте води у верхній отвір. Залишається поставити яєчка у світле і тепле місце, – найкраще для цього підходить підвіконник, – і чекати. 10. Ось такі кумедні яйця у вас вийдуть, якщо ви їх будете доглядати і періодично підливати. Також їх можна зробити не тільки декоративними, а й корисними, якщо в шкаралупки посіяти різну пряну зелень, наприклад, петрушку, кріп, коріандр та інші. Також у шкаралупки можна посадити дрібні квіти. Так у вас на підвіконнику серед зими буде куточок літа.

Пишаємося нашими дітьми!

**Андрея Валентина Корнишан, 3,5 років,
с. Готлоб**

**Алексія-Патріція Чібан, 5 років,
м. Серет**

Олександра-Марія, 5 років, та Софія-Флоріна Юращук, 3 роки, Луг над Тисою